

Р. Ф. БРУХАНСЬКИЙ

доктор економічних наук,
доцент,
завідувач,

кафедра обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового виробництва,
Тернопільський національний економічний університет

**АКТУАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ВЕКТОРІВ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ**

Бруханський, Р. Ф. Актуалізація стратегічних векторів обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрних підприємств України [Текст] / Р. Ф. Бруханський // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 1. – С. 11-21. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Мета статті полягає в уточненні вимог до економічної інформації стратегічного змісту, диференціації основних сфер інформаційного середовища сучасного підприємства, обґрунтуванні базових параметрів успішної реалізації обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту аграрних підприємств України.

Метод (методологія). Відповідно до означеної мети застосовано наступні методи економічних досліджень: діалектичний метод пізнання і системний підхід до трактування концептуальних основ і можливостей системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту; монографічний метод для моніторингу поглядів науковців щодо сутності, місця та ролі стратегічної інформації в системі менеджменту; абстрактно-логічний метод для теоретичних узагальнень і формулювання висновків.

Результати. Досліджено сучасний стан і окреслено проблеми обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств України, проведено моніторинг вимог і параметрів формування інформації для потреб стратегічного управління, охарактеризовано специфіку основних сфер інформаційного середовища сучасного підприємства.

Ключові слова: облікова інформація; сфери інформаційного середовища бізнесу; стратегічний менеджмент; параметри формування інформації; обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту.

R. F. BRUKHANSKYI

Doctor of Sciences (Economics),

Associate Professor,

Head,

Department of Accounting and Economic and Legal Support of Agricultural Production,
Ternopil National Economic University

ACTUALIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT SYSTEM STRATEGIC VECTORS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Abstract

The purpose of the article is to clarify the requirements for economic information of strategic content. The main areas of differentiation of information environment of the modern enterprise are considered. The basic parameters of substantiation of the successful implementation of accounting and analytical support of the strategic management of agricultural enterprises in Ukraine are grounded.

The method (methodology). In accordance with the purpose of the article the following methods of economic research have been applied: dialectical method of knowledge and systematic approach to the interpretation of the conceptual framework and possibilities of the system of accounting and analytical support of strategic management; monographic method for monitoring the points of view of scientists about as for the nature, place and role of strategic information in management system; abstract and logical method for theoretical generalizations and conclusions.

Results. The modern state and problems of accounting and analytical support for strategic management of agricultural enterprises of Ukraine are analysed. It has been carried out the monitoring of requirements and parameters of information formation for the purposes of strategic management. The specifics of the main areas of the information environment of the modern enterprise is described.

Keywords: *accounting information; information business environment; strategic management; options of information formation; accounting and analytical support of strategic management.*

JEL classification: M490, Q120

Вступ

Основна перешкода раціонального застосування організаційно-методичної моделі прийняття рішень стратегічного характеру в аграрних підприємствах України полягає у відсутності ефективного механізму обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту. Існування цієї проблеми пов'язано з відсутністю ґрунтовних теоретико-методологічних напрацювань у сфері стратегічної орієнтації бухгалтерського обліку, що не дозволяє створити адекватні передумови для розвитку стратегічно орієнтованої облікової практики на аграрних підприємствах України. За результатами досліджень нами визначено три базові проблеми практичного застосування моделі обліково-аналітичного забезпечення потреб стратегічного управління в аграрних підприємствах України: інформаційне забезпечення прийняття рішень відбувається за умов відсутності науково обґрунтованих вимог і підходів до формування інформації стратегічного характеру; значна частина інформації, що стосується зовнішньої сфери діяльності аграрних підприємств, є неповною та

неточною; домінування політичних аспектів регулювання аграрного ринку в Україні нівелює класичні закони економічного розвитку.

Домінантою розвитку сучасної економіки є критичне переосмислення пріоритетів менеджменту. Бізнес XXI століття не зацікавлений у громіздкому масиві всеохопної облікової інформації, яка характеризує вже наявні факти. Сучасний менеджмент, перебуваючи у динамічній економічній сфері, потребує актуальних оперативних даних з високим ступенем релевантності, орієнтованих на досягнення стратегічних цілей діяльності та забезпечення довготривалого виживання на ринку.

Наукова література з питань обліково-аналітичного забезпечення системи управління не формує системних і ефективних методик інформаційного супроводу стратегічного менеджменту аграрних підприємств. Лише певні аспекти організації й методики обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту досліджені в працях І. В. Алексеєвої, І. М. Богатої, М. В. Болдуєва, М. Бромвіча, В. Говіндараджана, С. Ф. Голова, З. В. Гуцайлюка, В. М. Жука, В. А. Залевського, Л. А. Зімакової, З. Ф. Канурної, В. Е. Керімова, Г. Г. Кірейцева, М. В. Корягіна, І. І. Криштопи, Г. Є. Крохічевої, В. І. Кузя, О. В. Кузнецової, С. Ф. Легенчука, А. А. Пилипенка, М. С. Пушкаря, Б. Райана, П. Т. Саблука, С. П. Суворової, З. В. Удалової, К. Уорда, А. В. Шайкана, Дж. Шанка, М. В. Шумейко, О. М. Щемелева та ін. Такий стан справ можна пояснити специфічними особливостями управлінської інформації для цілей стратегічного менеджменту підприємства. Особливими ознаками стратегічно значущої інформації доцільно назвати її узагальнений гіпотетичний характер, який відображає взаємозв'язок різних показників та їх динаміку. Обсяг такої інформації надзвичайно великий, тому повне його використання є недоцільним і економічно не вигідним.

Мета статті

Метою статті є моніторинг проблем обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств України, уточнення вимог і параметрів формування облікової інформації для потреб стратегічного управління, окреслення напрямів модернізації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту аграрного бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження

Концептуальна доцільність формування облікової інформації стратегічного змісту зумовлена теоретичним обґрунтуванням і практичним застосуванням у 70-х роках ХХ століття системи стратегічного управління, особливістю якого, на думку К. Друрі, є досягнення стійких конкурентних переваг [2, с. 25]. Окремі науковці (О. Амант, Дж. Блейк) стверджують, що стратегічні рішення характеризуються довгостроковим змістом, суттєво впливають на всі сфери життєдіяльності підприємства і, як правило, мають зовнішню спрямованість, не володіючи внутрішньою складовою [1]. Професори Гарвардської школи бізнесу Р. Каплан і Д. Нортон стверджують, що стратегічні аспекти обліку розроблені передусім для підтримки загальної конкурентної стратегії підприємства завдяки використанню сучасної інформаційної технології для більш досконалого обліку собівартості продукції [4]. На їхню думку, основним вектором трансформації облікової системи в напрямі забезпечення її стратегічної орієнтації є удосконалення сучасних підходів до калькулювання собівартості продукції на основі застосування нових прогресивних стратегічно орієнтованих підходів. До таких підходів слід зарахувати «target costing», «strategic costing», «activity-based costing», «kaizen costing» тощо. К. Друрі доводить, що параметрами облікового забезпечення

стратегічного менеджменту підприємства доцільно вважати: по-перше, вихід за межі внутрішньої орієнтації традиційного обліку та отримання інформації про конкурентів; по-друге, встановлення чіткої залежності між застосуванням облікових даних і стратегією підприємства [2, с. 871].

На сьогодні існує значна кількість підходів до розуміння сутності стратегічного менеджменту як процесу, однак більшість сучасних зарубіжних дослідників [6, с. 8; 7, с. 5; 8, с. 23; 9, с. 16] виокремлює у його складі такі основні етапи: сканування середовища; формулювання стратегії; впровадження стратегії; оцінювання і контроль стратегії. Розвиток концепції стратегічного менеджменту наприкінці ХХ ст. створив необхідні передумови для удосконалення обліково-аналітичної системи як невід'ємного елемента системи управління підприємством, зокрема стратегічного.

Оскільки стратегічний менеджмент використовує домінуючу питому вагу саме облікової інформації, на нашу думку, при формуванні параметрів його обліково-аналітичного забезпечення доцільно використати чинне законодавство України у сфері обліку, зокрема щодо принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3]; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5].

Термін «інформація» за своєю сутністю є абстрактною дефініцією, якій властиві різні альтернативні значення залежно від обраного контексту. Латинською поняття «*informatio*» трактується у декількох найбільш поширених значеннях: ознайомлення; роз'яснення; тлумачення; представлення; виклад фактів. Найбільш узагальнене поняття інформації формує філософія – як відображення реального світу. З середини ХХ століття інформація є загальнонауковим поняттям, але до нині у науковій сфері воно залишається вкрай дискусійним.

Фундатором теорії інформації вважається американський вчений Клод Шеннон, який трактував інформацію як комунікацію в процесі усунення невизначеності. Для позначення змісту, отриманого із зовнішнього світу в процесі нашого пристосування до нього, використовував поняття інформації американський вчений Норберт Вінер. Англійський філософ Вільям Росс Ешбі термін «інформація» розумів як передачу різноманітності, а французькі науковці Абраам Моль і Леон Бріллюен відповідно як міру складності структур і як міру хаосу в системі. Австрійський економіст Фріц Махлуп трактував інформацію як процес передачі знань, сигналу чи повідомлення. Вважаємо доцільним наголосити, що в науковому світі загальноприйнятого розуміння дефініції «інформація» досі не існує.

Концептуального значення в сучасних умовах динамічного розвитку економіки набувають параметри трансформації і використання інформації, які акумулюють зміст терміну «інформаційне забезпечення». Із позицій стратегічного менеджменту інформаційне забезпечення – це насамперед процес задоволення потреб користувачів у інформації, необхідній для обґрунтування і прийняття стратегічних рішень. Організація належного стану інформаційного забезпечення можлива лише за умови адекватного супроводу, зокрема управлінського та технічного. Найбільш важливим є управлінський: визначення обсягу і структури інформації, необхідної для менеджерів різних рівнів; забезпечення ефективної системи акумулювання інформації; чітке встановлення параметрів і налаштування системи обміну інформацією; застосування надійних методик захисту наявної інформації; використання адаптованої інформації для обґрунтування та прийняття стратегічних рішень. Технічний супровід інформаційного забезпечення передбачає засоби комунікації та комп'ютерну техніку.

Відсутність якісної, повноцінної, сформованої на єдиних принципах, адекватно трансформованої та чітко систематизованої інформаційної бази даних для обґрунтування управлінських рішень стратегічного характеру призводить до того, що на вищій рівень менеджменту підприємства часто надходить суперечлива та незіставна інформація, яку значною мірою можна вважати дезінформацією.

Для формування належного обліково-аналітичного забезпечення процесу обґрунтування і прийняття стратегічних рішень, на нашу думку, доцільно диференціювати інформацію залежно від її змісту, характеристик і призначення: за правовою ознакою; за рівнем регламентації; за ступенем стандартизації; за часовим впливом; за рівнем обробки; за періодичністю подання; за якісними характеристиками; за формою подання; за сферою виникнення; за рівнем визначеності; за ступенем взаємозв'язку; за рівнем відкритості; за часовим горизонтом; за користувачами; за доцільністю; за етапністю; за масштабністю; за джерелами; за сприйняттям; за динамікою; за рівнем обробки; за спрямуванням; за рівнем ієрархії. Пропонований варіант диференціації дозволить моделювати ієрархію внутрішньої та зовнішньої інформації, проектувати інформаційні потоки, модернізувати систему інформаційного забезпечення менеджменту аграрних підприємств України. Для гарантування її ефективності слід забезпечити неперервний моніторинг зовнішніх параметрів і внутрішніх показників функціонування підприємства з дотриманням основних цілей обраної стратегії бізнесу.

Для забезпечення дієвості обліково-аналітичного супроводу стратегічного менеджменту в аграрних підприємствах України необхідно врахувати специфіку конкретних підприємств за типовими параметрами (форма власності, розмір підприємства, обсяги і структура виробництва, організаційно-правова форма господарювання; потенційні і реальні ризики діяльності, агресивність зовнішнього середовища, стиль управління і т. д.). Крім того, система обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств повинна врахувати типові особливості аграрного сектору економіки України, специфіку сільськогосподарського виробництва та реальні соціально-економічні умови вітчизняного бізнесу, зумовлені кризовими явищами його сучасного стану: диспаритет цін на промислову і сільськогосподарську продукцію; недостатність державної підтримки, стимулювання і захисту вітчизняних товаровиробників; надто дорогі кредитні ресурси; низький рівень соціально-економічного розвитку сільських територій; незначну платоспроможність внутрішнього попиту на сільськогосподарську продукцію; нестабільність каналів збуту продовольства; інфляційні процеси; виникнення екологічних проблем сучасного агропромислового виробництва.

Оптимізація системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств України повинна передбачати врахування галузевих особливостей сільськогосподарського бізнесу, які опосередковано, а у багатьох випадках і безпосередньо впливають на специфіку обліково-економічних параметрів агробізнесу та ефективність обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту:

- результати виробництва значною мірою залежать від природно-кліматичних умов (температура, вологість, якісний склад ґрунтів та інше), відповідно є нестабільними; ці чинники обґрунтовують доцільність прогнозування у прийнятті рішень;
- виробничі процеси у сільському господарстві характеризуються значним рівнем ризикованості втрати врожаю (спека, злива, град, мороз); ці параметри

обґрунтовують важливість стратегічного управління ризиками у сільському господарстві;

- сільськогосподарський бізнес поєднує вплив економічних і біологічних законів відтворення, результатом такого синтезу є тривалість виробничих циклів (часові межі виробництва багатьох продуктів є тривалішими одного року, відповідно значна питома вага витрат виробництва звітнього періоду відображається як незавершене виробництво);
- агробізнесу притаманна сезонність, яка спричиняє нерівномірність використання ресурсів, отримання продукції лише у певні проміжки часу, неритмічність збуту і надходження виручки від реалізації; цей фактор акцентує доцільність стратегічного управління платоспроможністю аграрних підприємств;
- певна частина виготовленої підприємством продукції у наступному виробничому циклі споживається у якості засобів виробництва (корми, насіння); цей аспект вказує на специфіку операційних циклів аграрного бізнесу і необхідність її урахування в інформаційному забезпеченні стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств;
- сільськогосподарське виробництво вимагає моніторингу зовнішніх факторів впливу: політичних, економічних, соціальних, юридичних (особливо важливим є врахування національних особливостей, зокрема щодо асортименту продукції);
- основним засобом виробництва у сільському господарстві є земля, від якості та родючості якої значним чином залежить результативність діяльності. Властиві землі характеристики зумовлюють певну спеціалізацію сільськогосподарських підприємств і стратегічні напрями діяльності.

Важливим критерієм оптимізації обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств є визначення переліку використовуваних показників:

- загальноекономічних: розмір підприємства; види діяльності; організаційна структура; ієрархія управління; сфера зовнішнього середовища (ділові партнери, конкуренти, законодавча база, соціально-культурні параметри, економічна ситуація на вітчизняному і міжнародному ринках, політична стабільність, екологічний стан, інфляція та інші);
- локальних: інвестиції; темпи економічного зростання; стадії розвитку; вимоги кластера; регіональна політика;
- специфічних: а) загальних: обсяги виробництва; собівартість продукції; рентабельність; асортимент продукції; оборотність засобів; енергомісткість виробництва та ін.; б) властивих винятково сільськогосподарським підприємствам: площа угідь (ріллі, пасовищ, садів і т. д.); продуктивність тварин; урожайність; родючість ґрунтів та ін. Результатом комплексного врахування цих показників є відображення стану та динаміки стратегічних індикаторів і факторів успіху – чистих активів і чистих пасивів.

Наявність і поєднання динамічних факторів впливу на поточну діяльність сільськогосподарського підприємства забезпечують періодично позитивний і негативний ефекти, оскільки складність їх взаємозв'язку і взаємозалежності значним чином ускладнюють процес прийняття рішень. Паралельно необхідно враховувати наявність постійної невизначеності та мінливості зовнішньої сфери забезпечення інформацією управлінського персоналу підприємства, в результаті чого формується «зона ризику», яка повинна знайти адекватне відображення у моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрного підприємства стосовно акумулювання необхідної інформації для прийняття рішень з управління

наявними та потенційними ризиками. Використання оптимального рівня обліково-аналітичного супроводу стратегічного менеджменту аграрних підприємств для ефективного управління ризиками повинно забезпечити мінімізацію, попередження й уникнення ризиків у фінансовій, операційній та інвестиційній діяльності.

Стабільність функціонування вітчизняного аграрного підприємства в умовах чергової хвилі світової економічної кризи і посилення продовольчих проблем залежить від якості та своєчасності формування інформації про покупців, постачальників, конкурентів, динаміку цін, тенденції ринку і т. д. Науково обґрунтована, удосконалена на практиці і адаптована до умов конкретного підприємства модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту дозволить не лише своєчасно виявляти проблеми, але й передбачати кризові ситуації.

Специфіка інформаційного забезпечення господарюючих суб'єктів глобальної економіки XXI століття полягає у наявності значної кількості джерел інформації та величезного обсягу інформаційних потоків зовнішнього бізнес-середовища, однак вони спрямовані не на конкретні підприємства, а лише створюють глобальний масив інформації, в умовах якого кожне підприємство повинно самостійно за власний рахунок обирати і придбавати необхідні йому інформаційні ресурси.

З позицій стратегічного управління підприємством сфери залучення інформації переважно поділяють на два види: макросфера (економічний, правовий, політичний, соціальний, технологічний і природний фактори) та сфера безпосереднього оточення (постачальники, споживачі, посередники і т. д.). Стосовно розмежування сфер залучення інформації для потреб стратегічного менеджменту вважаємо доцільним додатково виокремити: 1) регіональну сферу, оскільки місцева політика, економіка, екологія часто не збігаються із загальнодержавною, при цьому кожен регіон володіє лише йому властивими специфічними проблемами і пріоритетами розвитку; 2) рівень кластера, який набуває все більшої популярності у межах соціально-економічного розвитку регіонів. Таким чином, комплекс джерел обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сучасного сільськогосподарського підприємства доцільно диференціювати за наявними сферами інформаційного середовища: 1) інформація мікрорівня; 2) інформація мезорівня; 3) інформація кластера; 4) інформація макрорівня.

Вважаємо, що раціональна модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств повинна враховувати внутрішні й зовнішні інформаційні сфери, відображаючи комплексну консолідовану інформацію про діяльність підприємства і його перспективи. Раціоналізація моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств повинна ґрунтуватись на чіткій структуризації потоків інформації для забезпечення оперативного і надійного отримання необхідних даних при виникненні такої потреби. Прийняття стратегічних рішень повинно базуватись на поточній (достовірній, точній) та прогнозній (розрахунковій, орієнтовній) інформації. Сучасні вимоги до процесу прийняття рішень стратегічного характеру в аграрному секторі економіки України вимагає оптимізації інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, яка повинна гарантувати достовірність, посилити захист, підвищити оперативність, акцентувати доцільність, зберегти об'єктивність, збільшити швидкість і в кінцевому підсумку забезпечити ефективність прийняття рішень. За умов посилення глобалізації «єврозони» та світової економіки загалом основним пріоритетом агробізнесу доцільно вважати забезпечення стабільності функціонування з метою довгострокового «виживання» на ринку, передбачення і попередження загроз діяльності з метою уникнення ризику банкрутства, створення сприятливої ситуації з дотриманням усіх

потенційних параметрів успіху для гарантування перспектив розвитку підприємств. Для реалізації цих трендів у процесі прийняття стратегічного управлінського рішення необхідно ретельно зіставити власний бізнес-потенціал підприємства з можливостями і загрозами зовнішнього бізнес-оточення. При цьому доцільно врахувати, що, по-перше, в основі стратегій підприємництва є завчасно сплановані дії (реакції) підприємства на зміну (динаміку) зовнішньої сфери господарської діяльності з метою досягнення бажаних цілей; по-друге, інформаційною базою прийняття управлінських рішень стратегічного змісту є обліково-аналітична система підприємства.

Сучасна модель обліково-інформаційного забезпечення процедурних аспектів стратегічного менеджменту аграрних підприємств повинна регламентувати мету, сутність якої полягає в кінцевому підсумку у наданні інформаційного супроводу для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру. Базовими елементами концепції формування інформаційного масиву для потреб стратегічного менеджменту доцільно вважати: позиціонування конкретного підприємства у його бізнес-оточенні, яке передбачає дослідження унікальності бізнесу, конкурентних переваг, інших стратегічно важливих позицій; моніторинг внутрішнього середовища підприємства, метою якого є виявлення сильних і слабких сторін діяльності; моніторинг зовнішнього середовища підприємства, метою якого є виявлення фактичних і потенційних загроз і можливостей бізнесу; застосування ефекту синергії, функціональні характеристики якого забезпечать якісну інтеграцію окремих елементів з метою отримання консолідованого результату вищої продуктивності.

Оптимізація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту вітчизняних аграрних підприємств повинна ґрунтуватись на чіткій структуризації потоків інформації для забезпечення оперативного та надійного отримання необхідних даних. Використовуючи в основному інформацію фінансового і управлінського обліку, сучасна модель обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств повинна розглядати її за певних обставин під дещо іншим кутом сприйняття, ніж це прийнято при традиційному обліку. Зокрема, для налагодження багатоаспектної обліково-інформаційної бази прийняття обґрунтованих управлінських рішень стратегічного характеру доцільно застосовувати ефект синергії власне обліку та базових принципів стратегічного розвитку підприємства – концепції цінностей, стратегічного позиціонування та моніторингу факторів впливу на витрати. Динамічний розвиток світової економіки, ускладнення агротехнологій та загострення конкурентної боротьби у сільському господарстві як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках вимагають якісного перегляду сутності облікової інформації в системі інформаційного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Розширення переліку користувачів облікової інформації, посилення їх зацікавленості в отриманні необхідних даних про діяльність підприємства, формування нових вимог і підходів до визначення критеріїв корисності облікової інформації, доцільність підвищення аналітичності облікових даних адекватно потребам стратегічного менеджменту значно посилюють статус бухгалтерського обліку як основного джерела релевантної інформації, використовуваного для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. За таких умов облік дійсно позиціюється як мова бізнесу, фундамент ділового партнерства.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Стратегічним пріоритетом діяльності сільськогосподарського підприємства є максимально ефективно використання ресурсів у поєднанні з новітніми інноваційними технологіями виробництва продукції за умов дотримання екологічних стандартів.

Управлінські аспекти забезпечення ефективності діяльності визначатимуться обґрунтованістю рішень оперативного й стратегічного змісту, які відповідно залежатимуть від достовірності й адекватності вхідних інформаційних потоків, формування яких значною мірою відбувається у системі бухгалтерського обліку підприємства.

На нашу думку, основними параметрами успішної реалізації обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту аграрних підприємств України є:

інформація управлінського та фінансового обліку повинна застосовуватись як основна інформаційна база прийняття і виконання стратегічних рішень. При визнанні доцільності та практичному використанні підприємством методології стратегічного менеджменту облікова система має забезпечити інформацією не лише процес стратегічного планування діяльності, а й поточний моніторинг підконтрольних показників, встановлення причин їх відхилень, пошук альтернатив, адаптацію стратегічного розвитку підприємства відповідно до змін бізнес-середовища;

- з метою забезпечення максимального ефекту від реалізації стратегічних цілей підприємства облікову інформацію необхідно відображати в адекватній формі, яка гарантуватиме детальне відстеження та поетапний моніторинг досягнення мети;
- обліково-інформаційна база стратегічного менеджменту підприємства має містити не лише фінансові показники діяльності, а й спектр усіх можливих даних, які прямо чи опосередковано можуть впливати на досягнення кінцевого результату;
- для формування якісних показників обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту доцільно надавати інформаційному масиву чітко структуровану форму з метою уникнення хаотичного набору певних даних, які потребують подальшої обробки і систематизації;
- при визначенні формату і параметрів обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарського підприємства необхідно уникати «інформаційних прогалин» трансляції облікових даних, що стосуються як обсягу і якості інформації, так і каналів її передачі;
- модель обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства має надавати необхідну інформацію в оптимальній формі з високим ступенем сприйняття як обліковими, так і необліковими працівниками;
- оскільки більшість стратегічних рішень є неординарними й унікальними за своєю сутністю, бухгалтерська служба підприємства має формувати інформаційні потоки, орієнтуючись безпосередньо на специфіку конкретної ситуації та ступінь її пріоритетності;
- з метою оптимізації обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарського підприємства та забезпечення максимальної оперативності прийняття рішень доцільно попередньо розмежувати найбільш типові рішення з поділом їх на декілька груп і закріпленням основних інформаційних запитів;
- система обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства має бути максимально еластичною до змін як внутрішнього, так і зовнішнього бізнес-середовища сільськогосподарських підприємств;
- обліково-аналітичний супровід стратегічного менеджменту, крім надання вихідної інформації для прийняття рішень, має оперувати набором стратегічних фінансових показників, які забезпечуватимуть процес відстеження ефективності та ступеня досягнення стратегічних цілей, формулювання та реалізації стратегій підприємства;

– моніторинг ретроспектив прийняття управлінських рішень стратегічного характеру і ступеня досягнення визначених цілей поступово має формувати інформаційну базу для передбачення і попередження можливих загроз діяльності сільськогосподарських підприємств.

Дотримання вказаних параметрів дозволяє створити ефективні передумови для розробки системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств України, є дорожньою картою для удосконалення системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу як елементів інформаційного забезпечення процесу прийняття стратегічних управлінських рішень.

Список літератури

1. Блейк, Д. Европейский бухгалтерский учет [Текст]: справочник / Джон Блейк, Ориол Амант. Перевод с английского В. Н. Егоров. – М.: Информационно-издательский дом «Филинъ», 1997. – 396 с.
2. Друри, К. Управленческий и производственный учет [Текст]: учебник / Друри К. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 1071 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України від 16.07.1999 р. в редакції від 03.09.2015 р. / ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Каплан, Р. С. Сбалансированная система показателей: От стратегии к действию [Текст] / Р. С.Каплан, Д. П.Нортон. Перевод с английского – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2004. – 320 с.
5. Загальні вимоги до фінансової звітності [Електронний ресурс] : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 від 07.02.2013 р. № 73 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів № 627 від 27.06.2013 р. і № 48 від 08.02.2014 р. / Верховна рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
6. Hill, Ch. Essentials of Strategic Management. Second Edition / Charles W. L. Hill, Gareth R. Jones. – Mason : South-Western, 2008. – 384 p.
7. Hitt, M. A. Strategic Management : Competitiveness and Globalization: Concepts. Ninth Edition / Michael A. Hitt, Duane Ireland, Robert E. Hoskisson. – Mason : South-Western Cengage Learning, 2009. – 402 p.
8. Hunger, J. D. Essentials of Strategic Management. 5th Edition / J. David Hunger, Thomas L. Wheelen. – Prentice Hall, 2011. – 208 p.
9. Ritson, N. Strategic Management. 2nd edition / Neil Ritson. – Ventus Publishing, 2013. – 117 p.

References

1. Bleik, D., & Oryol, A. (1997). *Evropeiskiy bukhholderskiy uchet: Spravochnyk*. Moscow: Filin. (in Russian)
2. Drury, K. (2005). *Upravlencheskiy i proizvodstvennyy uchet*. Moscow: YUNITI-DANA. (in Russian)
3. *Pro bukhholderskiy oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini*. (2015). Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. v redaktsii vid 03.09.2015 r. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (in Ukrainian)
4. Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (2004). *Sbalansirovannaya sistema pokazateley: Ot stratehii k deistviyu*. Moscow: Olymp-Byznes. (in Russian)
5. *Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti*. (2013). Natsionalne polozhennia (standart) bukhholderskoho obliku 1 vid 07.02.2013 r. # 73 iz zminamy, vneseny my zghidno z

Nakazamy Ministerstva finansiv # 627 vid 27.06.2013 r. i # 48 vid 08.02.2014 r.
Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. (in Ukrainian)

6. Hill, Ch. W. L. & Jones, G. R. (2008). *Essentials of Strategic Management*. Mason : South-Western.
7. Hitt, M. A., Ireland, D., & Hoskisson, R. E. (2009). *Strategic Management : Competitiveness and Globalization: Concepts*. Mason : South-Western Cengage Learning.
8. Hunger, J. D., & Wheelen, T. L. (2011). *Essentials of Strategic Management*. Prentice Hall.
9. Ritson, N. (2013). *Strategic Management*. Ventus Publishing.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2016 р.